

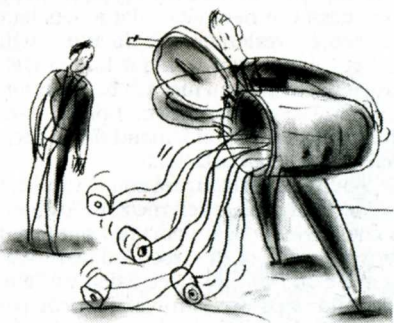
Stempotlood enige fraudebestendige techniek

Op 14 oktober besteedde NRC Handelsblad aandacht aan de protesten tegen stemcomputers in Nederland. In de afsluitende alinea pleit de redactie tegen het stempotlood, en demonstreert daarmee dat zij de kern van het probleem niet begrijpt.

Het klopt dat handmatig tellen ook fraude toelaat. Er is echter een groot verschil in de mogelijke schaal van die fraude. Insiders bij NEDAP en TNO kunnen een 'backdoor' installeren in alle NEDAP-computers, daarmee krijgen ze de macht over 90 procent van alle stemmen in Nederland. Slechts enkele tientallen mensen hoeven hiervan op de hoogte te zijn. In de tijden van het potlood moest een fraudeur hiervoor in 9.000 stemdistricten mensen omkopen. Significante fraude was dus onmogelijk geheim te houden.

Het kostenargument voor computers – automatisch stemmen bespaart arbeidstijd – is voornamelijk speculatief. Om geknoei uit te sluiten moeten de machines bij elke verkiezing grondig worden gecontroleerd. Elke software-revisie moet worden nagelopen, en ieder apparaat afzonderlijk geïnspecteerd, zowel voor als na de verkiezingen. Dat is niet alleen een ondankbare taak, maar ook specialistisch en dus kostbaar werk.

Bij handmatig stemmen kan iedereen controleren of het tellen correct verloopt. Doordat veel mensen meedoen, is geknoei lastiger geheim te hou-

den. Daarmee is het stempotlood geen romantische schijnoplossing', maar juist de enige techniek die intrinsiek fraudebestendig is.

DR. IR. HAN-WEN NIENHUYS
Informaticus